
Generalitat de Catalunya
Consell de l'Audiovisual de
Catalunya

Número: 0003E/797/2014
Data: 09/07/2014 11:49:42

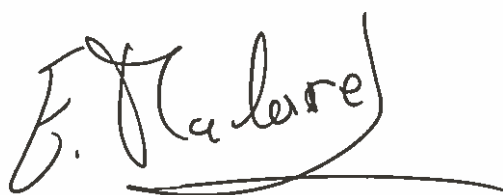
Registre d'entrada

Sr. Roger Loppacher i Crehuet
President
Consell de l'Audiovisual de Catalunya
Carrer dels Vergès, 32-46
08017- Barcelona

Barcelona, 8 de juliol de 2014

Benvolgut senyor,

Adjunto el VOT PARTICULAR que he formulat en relació amb l'acord 88/2014, de 7 de juliol de 2014, del Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, de resposta a la queixa sobre el programa "Especial informatiu. Consulta", emès per TV3 i el 3/24 de manera simultània, el 12 de desembre de 2013, per tal que sigui notificat a les persones interessades (Televisió de Catalunya i la persona que va formular la queixa), i sigui publicat tal i com es preveu a l'apartat 2, de l'article 6 de l'Estatut Orgànic i de Funcionament (EOF) del Consell.

Consellera Sra. Elisenda Malaret i Garcia

Vot particular de la Consellera senyora Elisenda MALARET a l'ACORD 88/2014, en relació al programa Especial informatiu. Consulta, emès el dia 12 de desembre de manera simultània als canals TV3 i 3/24

Com ja he tingut ocasió de manifestar abastament al llarg de les deliberacions produïdes entorn d'aquesta decisió del CAC, dissenteixo de la resolució adoptada per la majoria. Entenc, per les raons que immediatament exposaré, que l'acord tenia que declarar l'existència d'una manca de cura en el tractament informatiu de la notícia i, per tant, l'incompliment del deure d'honestedat informativa i de tractament equilibrat de les diferents veus en presència en relació a un tema objecta de debat públic (arts. 4.5 i 6 LGCA, arts. 5, 7 i 26. 1 i 3. apartats a, b, g de la LCA). L'exigència d'honestedat informativa es configura com la manera sintètica d'expressar el conjunt de principis i deures que regeixen l'exercici de l'activitat informativa essencial per tota societat democràtica. Un conjunt de principis i deures que son inherents al dret a la informació del públic (arts. 20.1 d CE i 10 CEDH). La centralitat del dret a la informació per la democràcia és el fonament de l'especial cura i deteniment amb que es concreten els deures dels periodistes en el Llibre d'Estil adoptat per la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals en desenvolupament del marc legislatiu esmentat.

La naturalesa informativa del programa és indiscutible, ja que el propi títol de presentació enuncïava sense cap mena de dubte la seva caracterització: es tractava de donar a conèixer i presentar una notícia d'indiscutible valor informatiu, l'acord subscrit per un nombre de grups polítics que suposen la majoria del Parlament de Catalunya. Per tant, no es tracta en cap cas de qüestionar l'oportunitat del programa ja que si bé és cert que la configuració de la graella forma part de l'àmbit de lliure decisió dels diferents serveis audiovisuals, aquesta decisió també està especialment delimitada per la noció d'interès general que ha de presidir la selecció dels fets noticiables, i sobre tot pel principi establert en el Llibre d'Estil d'evitar "l'efecte multiplicador provocat per la repetició de continguts de manera que comprometi l'equilibri i sobredimensioni una notícia o una de les versions que se'n facin" (Manual d'ús 2.1.4.1). En aquest supòsit, la rellevància i significació de la notícia fa que la realització d'un programa especial no sigui objecte de controvèrsia. L'objecte de la queixa plantejada és el tractament periodístic de la notícia, doncs en la mesura que es tracta d'un programa informatiu, s'han de respectar totes les regles que en un sistema democràtic - en un ordre presidit per els drets i llibertats- regeixen l'activitat informativa. Uns principis i unes regles aplicables a tots els prestadors de serveis audiovisuals i especialment rellevants quan d'un prestador de servei públic es tracta. Unes regles comuns en els ordres jurídics democràtics i propis de l'ordenament jurídic europeu, i com a tals garantides per les diferents autoritats reguladores de l'audiovisual i per els jutges en última instància; unes regles que són corol·lari del dret a la informació i fonamentals per garantir la formació d'una opinió pública lliure.

Recordem com el propi Llibre d'Estil elaborat en desenvolupament dels preceptes legals recull amb deteniment els principis del Periodisme i precisa l'abast dels drets i llibertats en aquest àmbit: "independència, imparcialitat, neutralitat i respecte al pluralisme. En un conflicte cal mantenir l'equilibri raonable... No cal prendre partit, i cal contextualitzar les notícies oferint elements de judici a la ciutadania", i a continuació estableix que en el "Tractament de la

informació cal presentar els continguts amb imparcialitat, sense prendre cap opció i sense deixar-se influir per les fonts que faciliten la notícia. En temes que hi ha punts de vista diferents o fins i tot confrontats es busquen les opinions contrastades entre les veus més representatives... S'expliquen els fets des d'un punt de vista neutre i equidistant i no es converteixen les opinions en fets.... La imparcialitat es basa en l'equilibri informatiu".

La decisió majoritària de la que m'aparto desfigura el dret a la informació del públic, obviant els límits que el configuren i que apareixen clarament identificats en els preceptes anteriorment citats. La resolució majoritària convalida un exercici del periodisme que no té en compte l'especial complexitat i les diferents vessants dels processos polítics suposa l'acceptació d'una manera de fer poc respectuosa de la diversitat d'opinions.

Tres qüestions constitueixen l'objecte de la queixa i per tant havien de ser objecte d'anàlisi i de resposta basada en l'aplicació de l'ordenament jurídic: i) la manera de presentar la notícia per part de la conductora del programa –els termes utilitzats i el to entusiasta-, ii) la tipologia de personalitats a les que es dona veu i el temps que se'ls hi atorga, iii) el contingut de l vídeo final amb el que es posa fi al programa especial. Tres aspectes que haurien d'haver estat objecte d'una anàlisi rigorosa a fi de respondre de manera fonamentada, raonada i ponderada a la queixa presentada i que en canvi no han estat examinades amb deteniment, i per tant no es dona resposta a les qüestions plantejades.

La conductora del programa planteja des de l'inici de manera poc acurada la notícia, doncs es limita a dir "ja tenim pregunta, ja tenim data", i a partir d'aquí delimita el camp del possible debat sense cap element que permeti situar en el seu context institucional, polític i legal l'acord al que s'ha arribat per part dels grups polítics majoritaris a la cambra catalana; obviant en tot moment la necessària contextualització de la notícia a fi de donar els elements de judici pertinents i necessaris perquè la ciutadania es pugui formar lliurament la opinió. En cap moment es recorda que falta l'element essencial per poder celebrar una consulta en una democràcia com es el marc legal, que no es disposa de cap llei que l'empari; no s'indica en cap moment al llarg de les dues hores per part de la conductora del programa que no existeix encara una llei que estableixi les condicions i requisits per la validesa de la consulta, com tampoc es fa esment al valor que aquesta tindrà, ni qui podrà votar ni si caldrà un quòrum determinat; no s'esmenten cap de les qüestions rellevants en tot procés de consultes populars. En definitiva, no es subministren els elements de judici necessaris per que el públic es pugui formar la seva opinió lliurament.

Malgrat el que estableix el Llibre d'Estil, la conductora del programa no utilitza un to neutre, un to que evidenciï el necessari distanciament o imparcialitat propi de un programa informatiu, sinó que al contrari, mostra una evident implicació emocional. Com ha recordat reiteradament la doctrina, quan s'està parlant de un tema en relació al qual la opinió pública es mostra especialment polaritzada, el conductor del programa informatiu ha de abstenir-se de expressar qualsevol matís que permeti entendre quina és la seva posició particular sobre el tema. I, si aquest capteniment és sempre necessari, encara que a vegades pugui ser difícil, en un mitja públic la contenció haurà de ser encara més gran.

Com ha insistit reiteradament la literatura acadèmica, la informació ha de provocar la reflexió i per això cal aportar dades, punts de vista, exposar les implicacions, subministrar anàlisis especialitzats; un mitjà públic no pot mai pretendre generar adhesions.

Precisament com aquest programa informatiu tractava d'un tema rellevant, un tema d'enorme transcendència i afecta a una problemàtica objecte de debat en l'opinió pública, es tracta d'una qüestió que genera sense cap mena de dubte controvèrsia social, política, acadèmica i calia prestar especial cura a la selecció de les personalitats entrevistades, calia estar especialment atents al compliment del deure establert en el Llibre d'Estil de tenir en compte "la representativitat social, el prestigi o l'autoritat dels que expressen les valoracions o opinions". En canvi, en contra de l'específicament establert, la tipologia de les persones intervinents, el temps de paraula que se'ls atorga, així com les posicions que expressen, no respecten l'equilibri imprescindible i necessari en el tractament informatiu d'una qüestió d'interès general indubtable, però també evidentment controvertida. La diversitat de veus o opinions entorn d'un tema objecte de debat públic, els temps de paraula i la representativitat de la diversitat d'actors entrevistats ha de ser especialment acurada, i més quan el programa dura 2 hores i es realitza al marge dels informatius diaris. No es pot deixar de constatar que la majoria dels convidats, la veu en off del relat dels serveis i les imatges que acompanyen el programa estan clarament desequilibrades. Aquesta manca de respecte al necessari equilibri en la presentació de la informació, l'absència d'equidistància porten a que no es respecti el que estableix amb claredat el Llibre d'Estil i suposen que el conjunt del programa mostri un clar posicionament. A títol d'exemple es pot assenyalar que les entrevistes a dues personalitats impulsores de la consulta, però que no han intervingut en l'acord que constitueix el fet noticiable a partir del qual s'articula el programa dura 15 minuts i no s'ha pogut trobar cap equivalent en temps o en la selecció de les personalitats que s'hagin posicionat de manera diferent. Tampoc s'ha pogut trobar entre la llista de les personalitats convidades en els diferents formats que es succeeixen al llarg de 2 hores cap representant del grup parlamentari de Ciutadans, ni tampoc el president del principal grup de l'oposició, el GPS. La descompensació en les veus és molt gran ja que afecta al temps de paraula i la tipologia i significació de les personalitats intervinents. Aquest desequilibri suposa que la ciutadania no estigui en condicions d'apreciar el contrast d'opinions, en contra per tant del que estableix el Llibre d'Estil aprovat en desenvolupament de les lleis audiovisuals.

Aquesta absència d'equilibri culmina en un vídeo final que no aporta res des del punt de vista informatiu i que només pretén generar emocions, com si d'incentivar una celebració es tractés. La transcripció de les imatges efectuada per els serveis tècnics del Consell de l'Audiovisual parlen per elles mateixes .

Minutatge	Imatges
00:00	Imatges acte del Palau de la Generalitat, del 12 de desembre de 2013, on s'anuncia l'acord per a la data i la pregunta de la consulta Imatges de les declaracions d'Artur Mas en l'acte d'anunci de l'acord Imatges d'Oriol Junqueras amb joves al carrer Imatges de les declaracions d'Oriol Junqueras durant l'anunci de l'acord Imatges de Joan Herrera sortint del Palau de la Generalitat Imatges de les declaracions de Joan Herrera acompanyat del diputat del seu grup, Joan Mena, durant l'anunci de l'acord Imatges de David Fernández, portaveu de la CUP, creuant la plaça Sant Jaume acompanyat

	d'un home gran Imatges de les declaracions de Quim Arrufat durant l'anunci de l'acord Imatges de tots els participants en l'acte de presentació de l'anunci de l'acord sortint de la sala
01:05	Imatges d'una bandera catalana transportada per manifestants
01:08	Imatges d'una manifestació, en primer pla una pancarta amb el text "Ni estatut ni sentència. Independència" i el dibuix d'una bandera estelada
01:12	Imatges d'una manifestació, en primer pla una pancarta amb el text "Bye, bye. Game Over. Money back"
01:18	Imatges del perfil d'un manifestant sense identificar que crida "independència"
01:20	Imatges de banderes catalanes i estelades onejant
01:23	Imatges de les lletres que formen la paraula independència transportades pels manifestants i de banderes catalanes i estelades
01:32	Imatges aèries de la ciutat de Barcelona durant una manifestació amb banderes catalanes i estelades
01:45	Imatges d'una manifestació amb banderes catalanes i estelades i una senyera amb el text: "Som de Tordera volem llibertat. Catalunya nou Estat" Continuen les imatges d'una manifestació amb banderes catalanes i estelades i una imatge aèria d'un carrer ple de manifestants
01:58	Imatges d'una manifestació, en primer pla un cartell amb el text "Som una nació, collons!"
02:05	Imatges aèries d'una manifestació amb banderes estelades, en destaca una que cobreix la façana d'un edifici
02:11	Imatges d'una manifestació amb banderes catalanes i estelades. En primer pla una nena damunt les espatlles d'un home onejant una bandera estelada
02:16	Imatges d'un carrer amb manifestants i d'un home gran que des d'un balcó fa onejar una bandera estelada
02:23	Imatges aèries de manifestants amb banderes catalanes i estelades
02:26	Imatges d'una bandera estelada transportada per manifestants en un tram de la Via catalana
02:29	Superposició d'imatges: en segon pla un rètol amb el text "Fem via" i en primer pla dues mans enllaçades
02:32	Imatges de la Via catalana amb participants amb senyeres i estelades agafant-se de les mans en una carretera
02:36	Imatges d'una manifestació amb banderes estelades i senyeres i una pancarta amb el text "Ens roben 60 milions €/dia. Independència = necessitat"
02:41	Imatges de participants a la via catalana en una carretera

Per aquest conjunt de consideracions relatives als fets i al marc legal aplicable, per totes les raons exposades que mostren una menysvaloració dels elements substantius e imprescindibles en la resolució de la present queixa, entenc que l'acord adoptat hauria d'haver estat el següent:

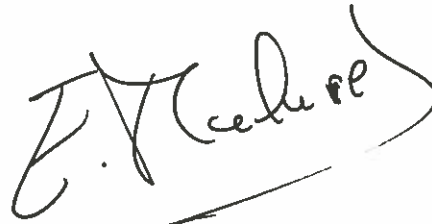
ACORD:

1. "Recordar al prestador de serveis de comunicació audiovisual TVC la necessitat de complir i respectar, amb el màxim grau d'eficàcia i de rigor, els principis i les regles que imposen el deure de presentar de manera honesta i rigorosa la informació en aquelles qüestions que es presten a controvèrsia així com la necessitat d'assegurar de manera equilibrada l'expressió dels diferents punts de vista. Així com a la necessitat d'assegurar les missions i objectius de servei públic que té atribuïts d'acord amb la normativa vigent, especialment, tractant-se de temàtiques que incideixen sobre qüestions de

gran debat i controvèrsia ciutadana, tot instant-lo a adoptar les mesures que siguin necessàries a aquests efectes, per tal de preservar els valors i principis propis d'una societat democràtica"

- 2. Notificar aquest Acord al prestador del servei audiovisual interessat, la CCMA i a la persona queixant.**

Barcelona, 8 de juliol de 2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E. Malaret', written over a horizontal line.

Consellera Sra. Elisenda Malaret i Garcia